

No Mataura tetahi rongu kino. I whai tetahi tangata ki tetahi kotiro kia pirangi ki a ia he wahine kua taumauria ki tetahi atu tangata ko te haenga tenei o te nanakia nei ka puhia te kotiro nei; i omia ia ki waho ka rere ki roto o te poka wai ka pupuhi i a ia. Kaore ano tenei tokorna i tino hemo rawa. E te tangata he hae nei kei tou ngakau, kei roto i a ko e kapura o te reinga e torohu ana—ko te kapura tena o Keheua, e kore e mohiotia te wa e murara ai ki te kore e tiocia e te Wairua o te Atua maianei.

I tahaetia e Makenataua, tetahi o nga kai-whakabazere o te Ekepihana tetahi o nga moni, ama ana ki Lagarangi. I te uaua ka putua atu he waea ki Amerika ki te Tonga ki hopukia mai. I te kore hou ka haria ki Lagarangi e te pirihimana i tukua atu i Niu Tieni nei. I tuinga ki Niu Tieni nei. I whakata e Makotohu ki tonu he, a i te mea kua reni rawa ia ki te haere e whi maraua ano moia ki te herehere. He tika he roa te riripunga o te ture.



RONGU TOMURI.

Nui tae mai te rongu kaore a te Salote, te kaupake o Tonga, i tahari engari i pahia e te haa ki tawhiti, e aroa maoro te kahakinga.

Kua maui te tana moa ko te wahine o Mataura i pahia mai te wahine e te roa. Ko te wahine no muri i mate ai.

I pakari tetahi piriti tino nei, te piriti hou atu i te ao, e 3 maero te roa, e tana pai ki Otawa, Kanata. E hunga ana ano ka whati, 100 nga tangata i mate.

Kua whakaaturia e mataua te tukinotanga a nga tangata o Karaponia i nga Tiapani, kua tae mai te rongu o tetahi ugarare nui i Panakupa, he taone kei te baaauru o Kanata. E 300 nga pakeha i haere ki te tukino i nga Tiapani, ko te patanga o nga Tiapani ki nga waharea o te pa me a ratou pu huruhuri, ko renga o te Scoo.

E 200 maero te tatanga atu o te Monowai, tima o te Uniana Kamupene, ka whati te pou o te urungi, ka maanu non, ka akina e te ngaru. E rua nga ra ka kitea e te Mokoia, he mahi nui ka hono nga tima, he mea whakapiri tonu na te Mokoia. No te rima o nga ra i muri iho o te whatinga o te urungi ka u ki Poihakona, he nui te koa o nga pahihii e 200 me o ratou whanaunga, i mea hoki ratou kua tohuhu pea a te Monowai. I te tau 1901

ka whati te wira o te Monowai, a na te Mokoia ano i kite.

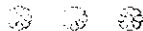
E ono nga tima i unga kia haere ki te kimi i a te Monowai, ko te Warrimoo tetahi nei waho o Whakatu ka u a te Warrimoo, na te Rototoi i te ka maunu.

Kei te whawhai tonu a Moroko. Kahore ano a Makarini kia kitea. Ko te wehi kei roa te utu mona ka whakamatea e Raihuri.

Kua whakawhiti ki a Amerika te tima nui atu, i te atu, pai atu i te ao, ko te Lusitania, no te Ingeribi. E 5 ano ia ka whiti ki Niu Ioka. E 32,000 nga taui e tenei tima. He maia nga tau na Tiamani te tima nei atu i te ao. Ko te kaupake whawhai mai atu e ao ko te Dreadnought no te Ingeribi.

Tata tonu i te tima pai rawa i te ari tetahi taone nei o Tihapani kei Hokuriko te 1901. Kei wai o te taone nei i te maha o te

kaore e taea te whakaputa i te ari, tana pa ka i te maha o te ari i te ari.



TE MAURI.

I tawhiti ariari whiti o te Kaha ki te ariari pakiahi. Ko tenei ariari he whakatahi ki te pakiahi e tenei ana i nga tauiwa Maori. Ki te kore nga pakiahi tangata nga pakiahi pai, ki mahi ana e whakakaha ki nga Maori engari ka tukua te nga pakiahi totia ana e whakakaha ki te Maori, ka akona e te Maori ko nga tikanga o nga pakiahi totia, i te kore o nga pakiahi tangata e waakana ki nga Maori i whakakaha ariari ki nga pakiahi tangata, puta mai i nga whare he here me emi atu pakeha kikiro. He mea ngawari non iho te awhina i te pakeha i tetahi Maori pai, a ko enei kei i ruiha ki enei nei. Hei aha ahiahi ka haere ki te whare o te Maori, ka koero ki a ratou, ko tana whanau, he maha nga putake korero, he tohutohu, he whakaako, he whakaputa, he mea nui enei ki tenei iwi tangata ki te Maori, a e manakohia e ratou. Hei tauoko i te pono o aku kupu, me titiro ko nga Maori pai ko nga Maori e tawhiti ana i nga taone, ko nga Maori tino kino kei nga wahi e mui ana e te pakeha. Ki te hiahia te tangata kia rongu ki te ahuwhenua, ki te kore e mu waipiro, ki te kore e kaia, ki te pai o nga whare, ki nga kaari putiputi, ki te nui o te kaanga, o te kai, a nga Maori o tenei tukatai, e kua ahau ki te tuihiti atu ki taua tangata.